

KOMISIJA ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE

REPUBLICA SLOVENIJA

Številka: 06210-201/2014-30 02098
Datum: 16. 9. 2014

SISTEMSKO NAČELNO MNENJE

GLEDE IMENOVANJ IN RAZREŠITEV ČLANOV NADZORNIH SVETOV IN UPRAV DRUŽB POD PREVLAJUJOČIM VPLIVOM DRŽAVE

Na podlagi prvega odstavka 11. člena in 8. alineje prvega odstavka 12. člena Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije (Uradni list RS, št. 69/11 – UPB2; ZIntPK) senat Komisije za preprečevanje korupcije sprejema (v nadaljevanju: komisija) naslednje načelno mnenje:

- postopki imenovanj in razrešitev članov nadzornih svetov in uprav družb pod prevladujočim vplivom države so v večini primerov sicer v skladu s (pomanjkljivo) zakonodajo, a so hkrati velikokrat povsem nesprejemljivi z vidika transparentnosti, etičnih standardov in omejevanja tveganj za nasprotje interesov;
- v vseh postopkih imenovanj in razrešitev članov nadzornih svetov in uprav družb pod prevladujočim vplivom države je zato treba (1) povečati transparentnost v vseh fazah postopka, (2) dosledno upoštevati določbe o izogibanju nastanka okoliščin nasprotja interesov ter (3) določiti dodatne oziroma posebne pogoje za imenovanja na tako pomembne funkcije, kot so članstva v nadzornih svetih in upravah navedenih družb;
- visoki standardi glede razkritij ter usposobljenosti in splošne primernosti članov nadzornih svetov in uprav družb pod prevladujočim vplivom države morajo postati cilj, ne pa vnaprej pripravljen izgovor, da bo zaradi visokih meril zmanjkalo "kompetentnih" posameznikov. Prav tako morajo imeti visoki etični standardi in standardi transparentnosti v vseh fazah izbirnega postopka absolutno prednost pred hitro izbiro.

A. UVOD

- 1 Komisija je bila prek medijev in prejetih prijav opozorjena na domnevno netransparentne postopke glede imenovanj in razrešitev članov nadzornih svetov in uprav družb pod prevladujočim vplivom države ter na odsotnost ustreznih etičnih standardov in teženj po omejevanju nasprotij interesov v teh postopkih.
- 2 Komisija poudarja, da je upravljanje z državnim premoženjem, ki je v resnici premoženje vseh državljanov in državljanov Republike Slovenije, zelo odgovorno delo, moralo pa bi biti tudi visoko strokovno. Prvi pogoj za dobro upravljanje je postavitve pravih ljudi na prava mesta z jasnimi vnaprej postavljenimi kriteriji in merili

ter s postopkom, ki ne poraja nikakršnega dvoma v transparentnost in poštenost. Komisija je v nekaterih svojih postopkih ugotovila, da navedeno ni praksa v Republiki Sloveniji. S tem sistemskim načelnim mnenjem želi zato opozoriti na neustrezne prakse, hkrati pa podaja predloge, ki so dovolj konkretni, da so ciljni javnosti lahko razumljivi, in hkrati dovolj ohlapni, da se nihče ne more skrivati za izgovorom, da tega pri njih ni mogoče implementirati.

B. PODLAGE ZA IZVEDBO POSTOPKA KOMISIJE

(i) Množičnost pojava

3 Komisija je na podlagi lastne dejavnosti ugotovila, da so bili postopki imenovnj in razrešitev članov nadzornih svetov in uprav družb pod prevladujočim vplivom države v preteklosti podvrženi različnim nedovoljenim vplivom, predvsem pa so potekali netransparentno. Iz pridobljene dokumentacije v različnih postopkih je komisija ugotovila, da navedeno ni značilno zgolj za konkretne obravnavane postopke, temveč so se sumi pokazali tudi pri mnogih drugih.

4 Delovanje t. i. akreditacijske komisije, ki je sprva delovala v okviru Agencije za upravljanje kapitalskih naložb, kasneje v okviru Slovenske odškodninske družbe, sedaj pa deluje v okviru Slovenskega državnega holdinga, in ki naj bi skrbela za objektivno, na strokovnosti temelječ in transparenten postopek, ni navedenih značilnosti imenovanj članov nadzora v ničemer odpravilo. Tudi akreditacijska komisija je postala – kot bo prikazano v nadaljevanju – del netransparentnega kolesja in sumov nedovoljenih vplivov.

5 O pogostosti in vkoreninjenosti pojava že dolgo časa pišejo in govorijo tudi številni mediji. Čeprav jim akterji vedno znova lahko odgovorijo, da z njihovim imenovanjem s pravno-formalnega vidika ni nič narobe, mediji vendarle mnogokrat ugotovijo, da je neko ravnanje – pa čeprav pravno dopustno – z vidika etičnih standardov povsem nesprejemljivo.

(ii) Zakonska podlaga

6 Z uveljavitvijo Zakona o Slovenskem državnem holdingu (Ur. list RS, št. 25/14; ZSDH-1) se je Slovenska odškodninska družba, d. d., (SOD) preoblikovala v Slovenski državni holding, d. d., (SDH). Vsa pooblastila in pristojnosti, ki jih je imel pred preoblikovanjem SOD, so se na podlagi ZSDH-1 prenesla na novoustanovljeni SDH. Tako SDH upravlja neposredne in posredne kapitalske naložbe Republike Slovenije ter glasuje na skupščinah delničarjev v lastnem imenu in kot uresničevalec glasovnih pravic Republike Slovenije. Med drugim tudi imenuje nadzornike v družbah, kjer ima Republika Slovenija prevladujoč vpliv.

7 Že SOD je objavil *Javni poziv Slovenske odškodninske družbe, d. d., zainteresiranim strokovnjakom in posameznikom, da posredujejo svojo prijavo v evidenco potencialnih kandidatov za člana v organih nadzora v družbah v lasti Slovenske odškodninske družbe, d. d. in/ali v delni ali celotni lasti države*. Javni poziv je odprt za nedoločen čas, nanj pa se lahko prijavi vsak, ki meni, da izpolnjuje kriterije za strokovno in odgovorno delo v nadzorih svetih gospodarskih družb v posredni in neposredni lasti Republike Slovenije.

8 Na podlagi seznama kadrovska komisija (prej akreditacijska komisija – v nadaljevanju: AK) na podlagi *Pravilnika o pogojih, postopkih in merilih z vrednotenjem za ugotavljanje primernosti kandidatov za člane organov nadzora gospodarskih družb, v katerih imata Slovenski državni holding in/ali Republika Slovenija kapitalsko naložbo* najprej izvede postopek akreditacije, tj. postopek nabora primernih kandidatov za člane nadzornih svetov, nato pa postopek nominacije, tj. določanje ožjega izbora kandidatov glede na

specifičnost njihove strokovne kvalifikacije, ciljni profil nadzornega sveta in potrebe posamezne gospodarske družbe.¹

- 9 AK je po določitih ZSDH-1 posvetovalno telo uprave SDH (prej je to veljalo za SOD), ki opravi postopke pridobivanja kandidatov za člane nadzornih svetov družb s kapitalsko naložbo države, postopke vrednotenja teh kandidatov in postopke njihove akreditacije. Kadrovska komisija (prej AK) svoje delo opravlja skladno s *Poslovníkom o delu kadrovske komisije uprave Slovenskega državnega holdinga, d. d.*
- 10 O kandidatih za člane nadzornih svetov gospodarskih družb s kapitalsko naložbo države nato glasuje uprava SDH. Četrty odstavek 21. člena ZSDH-1 določa, da lahko SDH pri glasovanju o kandidatih za člana nadzornega sveta v družbi s kapitalsko naložbo države glasuje le za kandidate, ki poleg meril, ki jih določa zakon, ki ureja gospodarske družbe, zadostijo dodatnim merilom. Preverjanje izpolnjevanja teh meril je seveda dolžnost tako AK kot uprave SDH, preden se o posameznem kandidatu dokončno odloči.
- 11 Kot navedeno v prejšnjem odstavku, mora SDH (prej je moral SOD) pri imenovanju članov nadzornih svetov gospodarskih družb pod prevladujočim vplivom države upoštevati veljavni Zakon o gospodarskih družbah (ZGD). Ta med drugim ureja tudi merila in postopke imenovanja in razrešitve uprav gospodarskih družb. Nadzorniki namreč skladno z določili 268. člena ZGD-1 postavljajo in odpokličejo člane uprave in predsednika uprave družbe. Imenovanje kompetentnih nadzornikov, ki niso obremenjeni z neetičnim ravnanjem ali s sumi nasprotja interesov, je pomembno prav zato, ker ti isti nadzorniki v "drugem krogu" imenujejo in razrešujejo člane uprav.
- 12 Posebej velja poudariti, da je ZGD zakon, ki na splošno ureja ravnanja gospodarskih družb, določa njihove organe, imenovanja ter odnose med njimi. Ker se ZGD nanaša na vse gospodrske družbe v Republiki Sloveniji, topomeni da področje ureja "sistemska" in ne posega v specifična ravnanja (zlasti) zasebnih lastnikov. Ko je govora o ravnanju družb pod prevladujočim vplivom države, pa je – ker smo v resnici njihovi posredni lastniki vsi državljani oziroma davkoplačevalci Republike Slovenije – posamezna določila treba brati tako, da je zadoščeno visokim merilom transparentnosti. To v praksi pomeni, da mora za vsako ravnanje odgovornih oseb teh družb in upravljavca kapitalskega deleža države obstajati utemeljitev z razvidnimi razlogi za neko ravnanje. V določbi 301. člena ZGD-1 je tako denimo navedeno, da volivnega predloga za člana nadzornega sveta ni potrebno utemeljevati, vendar pa upravljanje z javnimi sredstvi zahteva višjo stopnjo transparentnosti, zato upravljavec državnega premoženja tega določila ne bi smel brati v smislu, da predloga "*ni potrebno*" utemeljevati, temveč da ga "*lahko*".
- 13 Komisija je torej potem, ko je bila s posameznimi prijavi in medijskimi objavami opozorjena na domnevno sporna ravnanja pri imenovanju in razrešitvi nekaterih članov nadzornih svetov oziroma uprav gospodarskih družb pod prevladujočim vplivom države, v skladu s prvim odstavkom 13. člena ZIntPK uvedla več postopkov zaradi suma korupcije, kršitev predpisov o nasprotju interesov oziroma zaradi ocene in odprave posamičnih ali sistemskih korupcijskih tveganj ali pa kršitev etike in integritete javnega sektorja. Javni sektor ima po določitih četrte točke 4. člena ZIntPK isti pomen kot javni sektor po zakonu, ki ureja javne uslužbenke, vključno z javnimi podjetji in gospodarskimi družbami, v katerih ima večinski delež oziroma prevladujoč vpliv država ali lokalna skupnost. Posamezne postopke je komisija nato vodila v skladu z določili ZIntPK in Poslovníka Komisije za preprečevanje korupcije (Ur. list RS, št. 24/12).

¹ Vir: www.sdh.si/sl-si/nadzorniki

C. UGOTOVITVE IN OCENA KOMISIJE

14 V nadaljevanju predstavljamo nekaj najbolj evidentnih primerov neodgovornega in netransparenega ravnanja odgovornih oseb javnega sektorja oziroma primere ravnanj, ki niso v skladu s pričakovano integriteto ljudi na tako visokih položajih.

(i) Primer imenovanja predsednika uprave družbe pod prevladujočim vplivom države

15 V sklopu prijave o domnevnih nepravilnostih pri imenovanju novega predsednika uprave ene večjih slovenskih gospodarskih družb (družba A), je komisija ugotovila, da so (vsaj) nadzorniki te družbe, od katerih sta jih pet le malo pred imenovanjem novega predsednika uprave predlagala SOD in Kapitalska družba, ravnali v nasprotju s pričakovanim ravnanjem skrbnega gospodarstvenika in v nasprotju z integriteto, kot jo določa tretja točka 4. člena ZIntPK, ko so postopke imenovanja predsednika uprave družbe izpeljali na način, ki *ni zagotavljal* izbire strokovno in izkušnjsko najboljšega posameznika. Komisija namreč ugotavlja, da je postopek imenovanja predsednika uprave družbe A potekal hitro in – kot je razvidno iz dokumentacije – netransparentno.

16 Konstitutivna seja novega nadzornega sveta je potekala dober mesec po imenovanju novih petih nadzornikov. Na seji so po nekaj neuspešnih predlogih kandidatur na predlog enega od članov nadzornega sveta za predsednika nadzornega sveta izvolili osebo X. Podatki iz javnih evidenc (GVIN) in navedbe osebe X na razgovoru pred senatom komisije kažejo, da oseba X do imenovanja za člana in nato predsednika nadzornega sveta družbe A ni imela nikakršnih izkušenj z nadzornimi funkcijami v podjetjih. Na vprašanje senata komisije, zakaj je potem mesto predsednika nadzornega sveta sprejela, je oseba X odgovorila, da je želela biti pozitivna in da so bile vse druge možnosti – upoštevaje dejstvo, da predstavnik delavcev ne more zasesti mesta predsednika nadzornega sveta – pravzaprav izčrpane.

17 Oseba X je senatu komisije povedala, da je pred imenovanjem za predsednika nadzornega sveta družbe A ni kontaktiral nihče, v drugem kontekstu pa je navedla, da ga je pred konstitutivno sejo poklical ženin bratranec, sicer na vidni funkciji v Republiki Sloveniji, s prošnjo oziroma napotilom, naj pokliče enega od dotodanjih nadzornikov. Oseba X je to storila, sogovornik pa naj bi jo povabil na sestanek, na katerem »bi se pogovorili«. Kaj naj bi bila tema pogovora, oseba X senatu komisije ni znala povedati, po njenih navedbah do sestanka sploh ni prišlo.

18 Na konstitutivni seji nadzornega sveta so nadzorniki družbe A nato med drugim razpravljali o pogojih in postopku izbire novega predsednika uprave družbe. Najprej so pregledali vloge 18 kandidatov, ki so se na razpis za novega predsednika uprave prijavili že leta 2012. Takratni nadzorni svet naj bi ugotovil, da noben od prijavljenih kandidatov ni primeren, enako ugotovitev pa so sprejeli tudi nadzorniki v novi sestavi.

19 Iz zapisnika konstitutivne seje sicer ni razvidno, da bi o 18 kandidatih iz leta 2012 člani nadzornega sveta dejansko razpravljali. K točki 3) je zapisano zgolj, da je »oseba X predlagala, da člani nadzornega sveta podajo mnenja o postopku izbora predsednika uprave. Po kratki razpravi so se prisotni strinjali, da se k postopku izbora predsednika uprave pristopi s pozivom oz. povabilom.«²

² V zapisniku 2. seje nadzornega sveta je sicer navedeno, (1) da so se nadzorniki z 18 kandidati z razpisa seznanili, in (2) da je oseba X dejala, da »imamo v mislih 18 kandidatov, ... ki smo jih imeli in ste tudi vsi pregledali in skupaj ugotovili, da nobeden ne ustreza nekim našim ali pa našim pričakovanjem. Zaradi tega jih nismo vabili«.

- 20 Nadzorniki so se na konstitutivni seji torej odločili, da izbor izpeljejo na podlagi povabil kandidatom. Za takšen pristop so se po navedbah osebe X odločili tudi, ker je bilo za imenovanje zelo malo časa. Dotedanjemu predsedniku uprave je mandat namreč potekel čez približno mesec dni.
- 21 Člani nadzornega sveta so nato predlagali svoje kandidate za predsednika uprave. Oseba X je na seji senata komisije povedala, da se je strinjala s povabilom osebe Y in še enega drugega kandidata. Po spominu osebe X je bila morda celo prva, ki je *predlagala* osebo Y, ostali nadzorniki pa so se s predlogom strinjali. Na vprašanje članov komisije, zakaj je bila oseba Y predlagana, je oseba X povedala, da izključno na podlagi medijskih objav, da si želi na mesto predsednika uprave družbe A. Nadzorniki so na seznam prvotno uvrstili 8 kandidatov.
- 22 Po konstitutivni seji je oseba X v vlogi predsednika nadzornega sveta poklicala vse predlagane kandidate. 5 se jih s kandidaturo ni strinjalo in so to tudi pisno izjavili, 3 so kandidaturo sprejeli, med njimi oseba X. Pred 1. sejo nadzornega sveta družbe A, na kateri so se predstavili kandidati za predsednika uprave družbe, se je oseba X na lastno pobudo srečala še z enim potencialnim kandidatom glede njegove morebitne kandidature. Ta naj bi ji odvrnil, da brez podpore zaposlenih, ki pa naj je ne bi imel, za mesto predsednika uprave ni zainteresiran.
- 23 Na 1. seji nadzornega sveta družbe A, ki je potekala zgolj nekaj dni po konstitutivni seji, so se torej članom nadzornega sveta predstavili trije kandidati. Vsak od njih je imel – kot je razvidno iz zapisnika seje in kot je povedala oseba X – 45 minut časa za predstavitev, sledilo pa je 15 minut časa za vprašanja članov nadzornega sveta. Oseba X je na seji komisije povedala, da je bilo 15 minut za vprašanja dovolj, da vprašanj s strani nadzornikov ni bilo veliko (do 10) in da se svojih vprašanj ne spomni.
- 24 Po opravljenih razgovorih s kandidati se je 1. seja nadzornega sveta družbe A nadaljevala z diskusijo. Člani nadzornega sveta so izrazili mnenje, da je imela od treh kandidatov najboljšo predstavitev oseba Y. Oseba X je pred komisijo povedala, da ni bilo »formularja« za oceno ustreznosti kandidatov, da pa so nadzorniki pri odločanju sledili trem kriterijem: izobrazba, ustrezne reference in kandidatova predstavitev. Nihče od 18 na javni razpis v letu 2012 prijavljenih kandidatov po navedbah osebe X navedenim kriterijem ni ustrezal.
- 25 Oseba X je na seji senata komisije povedala, da je od klicev kandidatom do opravljenih razgovorov oziroma intervjujev ni kontaktiral nihče, za ostale nadzornike pa nima informacij. Prav tako se na temo imenovanja predsednika uprave družbe A ni od opravljenih razgovorov do imenovanja novega predsednika uprave sama pogovarjala z nikomer (izvzeti so ostali nadzorniki). Izpostavila je »zgolj« sestanek z lokalnim funkcionarjem, sicer ne nepomembnim članom slovenske politike, ki pa naj bi – sicer izven prostorov občine – potekal »o drugih zadevah«.
- 26 Nekaj dni pred 2. sejo nadzornega sveta družbe A je osebo X po njenih navedbah poklical eden novoimenovanih nadzornikov s predlogom, da bi se nadzorniki, predstavniki kapitala, neformalno srečali. Tik pred 2. sejo nadzornega sveta so se štirje nadzorniki izven prostorov družbe A dejansko sestali. O osebi Y kot kandidatu za predsednika uprave domnevno niso razpravljali, podan pa je bil predlog, da bi na sejo povabili še kandidata, s katerim je oseba X po konstitutivni seji opravila razgovor (glej odstavek 16) ter mu tako dali možnost predstavitve in morda izvolitve.
- 27 Na 2. seji nadzornega sveta družbe A je obravnavi polletnega poročila družbe sledila razprava o kadrovskih zadevah. Člani nadzornega sveta so se odločili, da seje ne bodo več snemali. Oseba X je na seji senata komisije povedala, da so ji dejali, da je to stalna praksa, sama pa v predlogu prekinitve snemanja ni videla

kršitve poslovnika o delu nadzornega sveta družbe. Iz zapisnika 2. seje je, nasprotno, razvidno, da je prekinitev snemanja predlagala oseba X sama.³

28 Malo pred ustavitvijo snemanja seje so se nadzorniki seznanili z dopisom SOD-a, v katerem ta med drugim od njih »pričakuje transparenten in vnaprej določen postopek s strokovnimi izhodišči, za selekcijo kandidatov pa bi moral biti pripravljen kompetenčni model, ki je primeren za individualno družbo.«

29 Nadzorni svet je nato glasoval o zgolj dveh kandidatih. Oseba Y je na glasovanju prejela absolutno večino glasov članov nadzornega sveta, zato nadaljnje razprave in glasovanja ni bilo.

30 Na vprašanje senata komisije, kaj je bilo zanjo ključno pri izbiri osebe Y za predsednika uprave, je oseba X izpostavila podporo zaposlenih in lokalne skupnosti, politične funkcije, ki jih je oseba Y zasedala in ki izražajo visoko zaupanje vladne koalicije vanjo, njena vloga pri reševanju nekaterih podjetij ter podjetniške izkušnje. Drugi kandidat je sicer po navedbah osebe X izkazoval dober poslovni rezultat, a naj razvojno gledano ne bi bil najboljši.

31 Komisija meni, da so (vsaj) nadzorniki družbe A ravnali v nasprotju s pričakovanim ravnanjem skrbnega gospodarstvenika in v nasprotju s pričakovano in dolžno integriteto, kot jo določa tretja točka 4. člena ZIntPK, ko so postopke imenovanja predsednika uprave družbe izpeljali na način, ki ni zagotavljal izbire najboljšega posameznika. Člani nadzornega sveta so imeli tudi druge možnosti, denimo da bi začasno vodenje družbe prevzel drug član uprave ali kdo izmed nadzornikov, pa so se kljub temu odločili, da s postopkom pohitijo. Hitrost oziroma nujnost po mnenju komisije ne more in ne sme biti izgovor za ne dovolj transparentno izpeljane postopke, temveč mora pri tako pomembnih odločitvah, kot je imenovanje predsednika uprave ene večjih družb v Republiki Sloveniji, ki je pod prevladujočim vplivom države, prevladati kakovost izbire pred hitrostjo oziroma drugimi dejavniki.

32 Kot je navedeno zgoraj, je bila oseba Y na seznam kandidatov predlagana na podlagi medijskih objav, da si želi na mesto predsednika uprave družbe A, med razlogi za njegovo imenovanje pa so bile navedene politične funkcije in zaupanje vladne koalicije vanjo ter reševanje državnih podjetij in podjetniške izkušnje v majhnih gospodarskih družbah. V luči zasledovanja izbire najboljših kadrov se komisiji zdi takšna utemeljitev neustrezna, kompetence za vodenje velikega gospodarskega sistema pa neustrezne.

33 Dodatno komisija izpostavlja tudi dejstvo, da je bilo po navedbah predsednika nadzornega sveta za nadzornike tako velike gospodarske družbe pri izbiri predsednika uprave (in ne katerega koli zaposlenega!) 15 minut za največ 10 vprašanj kandidatom povsem dovolj za izjasnitev slike glede strokovnosti, izkušenosti ter organizacijsko-vodstvene primernosti kandidatov. Na koncu se je nadzorni svet odločil na podlagi kriterijev izobrazbe, ustreznih referenc in kandidatove predstavitve. Po teh kriterijih je bila med tremi kandidati najboljša oseba Y, nihče od 18 kandidatov, prijavljenih na razpis v letu 2012, pa naj tem kriterijem ne bi ustrezal. Komisija ob tem ugotavlja, da nadzorniki (vsaj) glede enega od naštetih kriterijev izbire pri prijavljenih kandidatih leta 2012 dejansko niso mogli oblikovati svojega stališča oziroma ocene, saj nobenega od prijavljenih kandidatov na predstavitev sploh niso povabili. Odločati je torej moralo nekaj drugega.

³ »Jaz bom predlagal, glede na to, da se bomo v drugi točki pogovarjali o kadrih in kadrovskih zadevah, da ne snemamo. Toda ne nasprotujem temu, če večina misli drugače.«

34 Kaj je odločalo in kaj na koncu odločilo, bi bilo morda bolj jasno, če bi nadzorniki sklenili, da bi del seje, ko so odločali o imenovanju predsednika uprave družbe, snemali. Z vidika transparentnosti postopka ter krepitve zaupanja širše javnosti v neodvisnost postopkov ter v dobronamernost in strokovnost posameznikov, ki odločajo, bi bilo snemanje ključnega dela seje pravzaprav minimum. Z nasprotno odločitvijo pa so nadzorniki okrepili dvom v svoje ravnanje v skladu z osebno integriteto in dvom v politično neodvisnost postopkov. To so storili kljub temu, da je SOD s svojim dopisom izrazil pričakovanje, da bo postopek transparenten, izbor pa da bo potekal po pripravljenem kompetenčnem modelu. Oboje so nadzorniki družbe A pri svojih odločitvah zaobšli.

(ii) Primer imenovanja generalnega direktorja družbe pod prevladujočim vplivom države

35 Oseba S je na mestu generalnega direktorja družbe B nasledila dotedanjšega generalnega direktorja, ki je po navedbah predsednika nadzornega sveta, tj. osebe U, »nadzornemu svetu podal svojo nepričakovano odstopno izjavo«. Nadzorni svet je njegov odstop sprejel, »kot prioriteta pa je bilo izpostavljeno ... zagotoviti stabilnost družbe« in »čim prejšnje imenovanje generalnega direktorja«. Razpis za mesto generalnega direktorja je bil nato javno objavljen v dnevem časopisu, na zavodu za zaposlovanje in na spletnih straneh družbe.

36 V 11. členu ustanovitvenega akta družbe B je razvidno, da je za generalnega direktorja ali člana posloводства lahko imenovana oseba, ki ima najmanj visokošolsko strokovno izobrazbo, najmanj dve leti delovnih izkušenj na vodilnih mestih, osnovno znanje vsaj enega svetovnega jezika in ki ni bila pravnomočno obsojena zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti.

37 Po navedbah, ki jih je predsednik nadzornega sveta posredoval komisiji, komisija pa je ta dejstva preverila tudi sama, je na razpis prispelo 35 vlog. Postopek izbire kandidata je nadzorni svet opravil z 29 vlogami, ki so pravilno in pravočasno prispele na naslov družbo. Oseba U v dopisu komisiji navaja, da se »je najprej preverilo izpolnjevanje razpisnih pogojev kandidatov. Izmed kandidatov, ki so oddali pravočasne in popolne vloge, je nadzorni svet na podlagi glasovanja oblikoval nabor kandidatov, s katerimi bo opravil razgovor – intervju. Takih kandidatov je bilo šest...«. Med njimi je bila tudi oseba S.

38 Oseba S je v svoji prijavi med drugim izkazala, da je bila v obdobju od 1. 10. leta X do 6. 7. leta X+2 zaposlena kot svetovalec uprave – namestnik poslovnega direktorja državne gospodarske družbe, v obdobju od 7. 7. leta X+2 do 12. 1. leta X+3 pa kot namestnik direktorja v mikro zasebni družbi.

39 Iz dokumentacije, ki jo je oseba S priložila prijavi za delovno mesto, je razvidno, da je v obdobju od 1. 10. leta X do 6. 7. leta X+2 v državni gospodarski družbi kot svetovalec uprave opravljala naslednje naloge: sestavljanje predlogov za izvedbo nalog na področju upravljanja družbe, svetovanje predsedniku in članom uprave družbe s področja organizacije družbe in koordinacije poslovnih procesov v družbi, nadomeščanje poslovnega direktorja družbe, sodelovanje v projektih in delovnih skupinah, izvajanje nalog na področju upravljanja družbe po nalogu oziroma pooblastilu uprave družbe ter druge naloge po navodilih uprave.

40 Nadalje je oseba S prijavi priložila tudi pogodbo o zaposlitvi v mikro zasebni družbi, kjer je v 2. členu navedeno, da se s pogodbo sklene delovno razmerje za opravljanje nalog namestnika direktorja družbe. Mikro zasebna družba, ki je bila v letu X+7 izbrisana iz poslovnega registra, je imela v obdobju, ko je bila oseba S namestnik direktorja, po podatkih GVIN v povprečju med 0,03 in 0,5 zaposlenega.

41 Predsednik nadzornega sveta je komisiji nadalje pojasnil, da so bili kandidati ocenjevani na podlagi kompetenčnega modela, pri čemer so bile posamezne kompetence ocenjevane ločeno, nato pa so se ocene seštele. *»Po zaključku razgovorov je sledila razprava, v okviru katere so člani nadzornega sveta predstavili in obravnavali ocene kandidatov.«* V ožji izbor sta prišla dva, v glasovanju pa je *»zmagala«* oseba S, ki je prejela vseh šest glasov članov nadzornega sveta in je bila tako izbrana soglasno.

42 Oseba U zapiše, da je *»iz vsega navedenega razvidno, da je bil postopek izbire kandidata za generalnega direktorja družbe temeljit in zahteven, izveden v dveh korakih in formalno po vnaprej določenem postopku ter z izdelanimi in jasnimi kriteriji za oceno kompetenc kandidatov, vse v skladu s smernicami Slovenske odškodninske družbe«*.

43 Po imenovanju osebe S na mesto generalnega direktorja državne družbe B je komisija prejela prijavo z navedbami o njenem neizpolnjevanju formalnih pogojev. Po pregledu dokumentacije je bila komisija v dvomu glede izpolnjevanja pogoja najmanj dveh let delovnih izkušenj na vodilnem mestu; dvomila je namreč v primernost zaposlitve v mikro zasebni družbi. Z vsebino je seznanila tudi Inšpektorat RS za delo in ga zaprosila za mnenje. Delovna inšpektorica je komisijo obvestila, da *»je bil začet postopek o prekršku zaradi suma storitve prekrška po 5. točki 1. odstavka 217. člena Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS št. 21/2013 s spremembami; v nadaljevanju: ZDR-1) za delovno mesto generalnega direktorja, ki ni izpolnjeval s splošnim aktom delodajalca predpisane pogoje za zasedbo delovnega mesta generalnega direktorja in v skladu s prvim odstavkom 25. člena ZDR-1 objavljene pogoje za opravljanje dela, in sicer ni imel dve leti delovnih izkušenj na vodilnem delovnem mestu, s čimer je bil kršen 22. člen ZDR-1«*. Kasneje je postopek o prekršku v odsotnosti delovne inšpektorice, ki je postopek začela, s prekinitvijo postopka zaključil drug delovni inšpektor.

44 V nasprotju z dvomom komisije predsednik nadzornega sveta družbe B v dopisu komisiji navaja, da je oseba S tudi kot namestnik direktorja mikro zasebne družbe *»opravljala vodilno funkcijo, sdj delovne naloge namestnika direktorja že same po sebi vključujejo vsa pooblastila za sklepanje pravnih poslov in za samostojne kadrovske ter organizacijske odločitve«*.

45 Komisija po zaključenem postopku ugotavlja, da člani nadzornega sveta družbe B v postopku imenovanja generalnega direktorja niso ravnali v skladu s pričakovano integriteto odgovornih oseb javnega sektorja.

46 Predsednik nadzornega sveta v dopisu komisiji opiše postopek imenovanja osebe S na mesto generalnega direktorja družbe B ter navede, da je bil postopek temeljit in zahteven ter izveden v skladu s smernicami SOD. Glede na pojasnila, ki jih je komisija pridobila, in pridobljeno dokumentacijo tega ni mogoče zanikati, vendar pa še tako temeljiti razgovori, kompetenčni modeli in druga orodja ne morejo odtehtati dejstva, da je skozi *»prvo sito«*, tj. skozi pregled izpolnjevanja z aktom o ustanovitvi družbe določenih kriterijev za zasedbo delovnega mesta generalnega direktorja družbe, prišla oseba, ki z zelo veliko verjetnostjo enega od teh kriterijev ni izpolnjevala.

47 Zaposlitev osebe S v državni gospodarski družbi ne izkazuje dvomov glede izpolnjevanja pogojev. Tako hierarhični položaj kot naloge, razvidne iz pogodbe, potrjujejo, da je šlo za vodilno delovno mesto. V obdobju, ki je sledilo, pa je bila oseba S zaposlena kot namestnik direktorja v mikro zasebni družbi. V pogodbi o zaposlitvi natančneje delovne naloge niso opredeljene, sam naziv namestnik direktorja pa ne zagotavlja, da je oseba dejansko opravljala vodilne delovne naloge. Predsednik nadzornega sveta v dopisu

komisiji sicer zapiše, da »je o tem, ali je določen delavec vodilni ali ne, potrebno presojati po vsebini in ne zgolj po nazivu«, s čimer se komisija tudi strinja, hkrati pa v istem dopisu navede, da »delovne naloge namestnika direktorja že same po sebi vključujejo vsa pooblastila za sklepanje pravnih poslov in za samostojne kadrovske ter organizacijske odločitve«. Delovno mesto namestnika direktorja »samo po sebi« v odsotnosti direktorja po vsej verjetnosti res vključuje pooblastila za sklepanje pravnih poslov, samostojnih kadrovskih in organizacijskih odločitev pa ne. V družbi, ki je imela v obdobju, ko je bila namestnik direktorja oseba A, v povprečju med 0,03 in 0,5 zaposlenega, je težko govoriti o kakršnih koli kadrovskih in organizacijskih odločitvah. Vodilno mesto, kot navaja tudi predsednik nadzornega sveta, vključuje tako vodenje poslov kot ljudi; vodenja ljudi v mikro zasebni družbi na podlagi dosedanjih ugotovitev ni mogoče potrditi, pa če na to gledamo iz naziva delovnega mesta ali pa z vsebinskega vidika.

48 Ob navedenem je pomembno zlasti dejstvo, da komisija v postopku nadzora ni zaznala, da bi nadzorni svet kakor koli podvomil, preverjal ali kako drugače skušal ugotoviti, ali delovno mesto namestnika direktorja v mikro zasebni družbi ustreza kriterijem vodilnega mesta. Ravnanje članov nadzornega sveta, ki bi bilo skladno z integriteto njihove funkcije, bi moralo vključevati tudi preverjanje dejanskega stanja in ne zgolj potrjevanje kandidatovih navedb. Sklicevanje na »zunanj pritisk« po čim prejšnjem imenovanju novega generalnega direktorja – tako kot pri imenovanju predsednika uprave družbe A iz prejšnjega primera – je neustrezno in neprimerno.

49 Tudi potem, ko je bil nadzorni svet preko medijev in preko aktivnosti državnih organov nedvoumno seznanjen z dejstvom, da se porajajo dvomi o izpolnjevanju formalnih pogojev osebe S za njeno imenovanje na mesto generalnega direktorja družbe B, nadzorni svet ni ravnal proaktivno in ni skušal ugotoviti dejanskega stanja, temveč se je odločil za obrambno pozicijo z utemeljevanjem pravilnosti in nespornosti njihove odločitve.⁴ Še več, v družbi so pridobili celo strokovno mnenje Inštituta za delo pri Pravni fakulteti v Ljubljani (v nadaljevanju: inštitut), ki navaja, da je »imel kandidat za generalnega direktorja družbe B, tj. oseba S, ustrezne delovne izkušnje za imenovanje in za sklenitev pogodbe o zaposlitvi generalnega direktorja«. V strokovnem mnenju zapišejo, da »je potrebno pri presoji ustreznih delovnih izkušenj upoštevati in presojati celotno obdobje dela in pridobivanja izkušenj s strani kandidata«, kar se nanaša tudi na kandidatovo delo v kabinetu predsednika vlade in na delovnem mestu sekretarja. Vodenje projektnih skupin naj bi kazalo, da je bil kandidat tedaj zaposlen na vodilnem delovnem mestu.

50 Na »vodilna delovna mesta« v kabinetu predsednika vlade in na mesto sekretarja se je nadzorni svet – in nato tudi inštitut – začel sklicevati šele po seznanitvi z ugotovitvami komisije. Pred tem teh delovnih izkušenj nikoli niso utemeljevali kot relevantnih in ključnih za odločitev. Namesto sprejemanja odgovornosti in iskanja rešitev za nastalo situacijo, so se tako nadzorniki raje odločili za napad z nekimi novimi dejstvi, ki so sicer znana že od prve komunikacije s komisijo, ter z dodatnimi domnevno neodvisnimi mnenji. Komisija svojega stališča kljub temu ni spremenila.

51 Opozarjamo tudi, da je dopis, ki ga je predsednik nadzornega sveta družbe B posredoval komisiji in pod katerega se je tudi podpisal, zelo podoben *Izjavi o dejstvih in okoliščinah*, ki ga je v prekrškovnem postopku Inšpektoratu RS za delo na podlagi obvestila pravni osebi o prekršku podala družba B oziroma v imenu

⁴ S podobno pasivnostjo se je komisija srečala tudi v primeru ugotovitev nadzora nad premoženjskim stanjem enega od direktorjev podjetja v lasti samoupravnih lokalnih skupnosti. Nadzornemu svetu družbe je komisija namreč posredovala svoje ugotovitve, tri mesece kasneje pa je na poizvedbo o ukrepih namesto ugotovitev nadzornega sveta oziroma seznanitve z ukrepi prejela zgolj nedostojno elektronsko sporočilo predsednika nadzornega sveta.

družbe njena uprava. Pod dopisom Inšpektoratu sta podpisana član posloводства in generalni direktor, oseba S. Navedena okoliščina krepi dvom v integritetno ravnanje članov nadzornega sveta in kaže na očitno »dobro sodelovanje« med nadzornim svetom in upravo družbe.

(iii) Primeri imenovanj nadzornikov v družbah pod prevladujočim vplivom države

- 52 Pomanjkanje integritete pri izboru strokovno in izkušensko vrhunskih kadrov v nadzorne svete gospodarskih družb, v katerih imata Republika Slovenija ali SOD kapitalski delež, ima – kot smo videli iz primerov (i) in (ii) – pomembne posledice za državne družbe. Izbor nekompetentnih in strokovno neizkušenih nadzornikov je namreč slaba popotnica za izbor ustrezne uprave in za razvoj družb brez (ne)posrednega vpliva politike vanje. Ugotovitve komisije kažejo, da se odgovorni tega pomena ne zavedajo oziroma ga ignorirajo.
- 53 Trenutno razpoložljive informacije in dokumentacija namreč izkazujejo, da so v mnogih primerih imenovani nadzorniki sicer izpolnjevali formalne kriterije oziroma merila za izvolitev (komisija ob tem ugotavlja, da so (bili) formalni pogoji postavljeni preohlapno in premalo ciljani na nadzorstveno funkcijo – ZSDH to sicer deloma popravlja), vendar pa (1) so bili na odgovorna mesta v nadzornih svetih imenovani posamezniki brez ustreznih predhodnih nadzorstvenih izkušenj,⁵ (2) so bili nekateri posamezniki med kandidate za nadzornike neformalno »vpisani« preden je prispela vloga v bazo SOD-a, formalno pa seveda po oddaji te vloge, in (3) so bili nekateri med v bazo vpisanimi izrecno favorizirani pred drugimi in tako prednostno vpisani na seznam tistih kandidatov, s katerimi se opravijo razgovori.
- 54 Akreditacijska komisija je upravi in nadzornemu svetu SOD tudi večkrat predlagala kandidate, pri katerih je vnaprej zaznala potencialna tveganja (npr. nasprotja interesov) oziroma celo zapisala, da obstaja »morebitno neskladje s priporočili dobrega korporativnega upravljanja«. Komisija je mnenja, da takšni posamezniki ne bi smeli biti nominirani za člane nadzornih svetov gospodarskih družb, v katerih tovrstna tveganja obstajajo, oziroma bi morala akreditacijska komisija, če se je vseeno odločila za njihovo nominacijo, izbrati ustrezno in prepričljivo utemeljiti.
- 55 Pomenljiva sta tudi primera, ko večina predlaganih kandidatov za nadzorna sveta dveh velikih družb na koncu ni bilo potrjena. V zapisniku 7. seje akreditacijske komisije je celo zapisano, da lahko uprava sama kasneje listo spreminja, kar pomeni, da je bil postopek pred akreditacijsko komisijo, ki naj bi bila ključen »filter« ter neodvisno posvetovalno telo, zgolj kulisa.
- 56 Komisija je SOD z vidika uresničevanja ZIntPK posebej opozorila tudi na dvojnost vlog dveh članov nadzornega sveta SOD, ki sta kot člana akreditacijske komisije najprej nominirala kandidate, nato pa jih – po potrditvi uprave SOD – kot člana nadzornega sveta, če se seveda iz postopka nista izločila, še dokončno potrdila. Navedene okoliščine obstoja nasprotja interesov so se v praksi že tudi uresničile, komisija pa na tem mestu pozdravlja spremembo Poslovnika o delu kadrovske komisije Uprave Slovenskega državnega holdinga, d.d., ki sedaj v drugem odstavku 2. člena članstvo v AK prepoveduje zaposlenim na SDH ter članom uprave in nadzornega sveta SDH. Tveganja za vnovičen nastanek okoliščin nasprotja interesov so tako ustrezno omejena.

⁵ Primer je denimo oseba X, ki je nato postala celo predsednik nadzornega sveta družbe A.

(iv) Primer poskusa odpoklica nadzornikov v družbi pod prevladujočim vplivom države

- 57 Dne T je na sedežu ministrstva potekal sestanek med vodjo kabineta ministra ter predsednikom in podpredsednikom nadzornega sveta družbe C. Morebitni drugi prisotni na sestanku komisiji niso znani. Nadzornika družbe C naj bi vodjo kabineta ministra seznanil z dejstvom, da se bodo v kratkem sprožili postopki zamenjave članov nadzornega sveta in da bi na ministrstvu raje videli, da nadzorniki odstopijo sami. Kot argument naj bi vodja kabineta navedel, da želijo imeti v nadzornem svetu družbe C ljudi, ki jim zaupajo. Kot strokovni razlog naj bi vodja kabineta ministra izpostavil slabo realizacijo investicijskega dela.
- 58 Po posredovanju SOD se je na navedeno vodja kabineta ministra odzval in zapisal, da je predsednika nadzornega sveta družbe C povabil na neformalni sestanek ter da je *»takšna praksa povsem normalna in sodi v pristojnost ministrstva, zlasti ko gre za utemeljen sum, da je družba, ki je v 100 odstotni lasti države, kršila svoje pristojnosti in zabeležila enega najslabših poslovnih rezultatov doslej«*. Nadalje je navedel tudi, da *»želi poudariti, da je nadzorni svet družbe C, ki skupaj z upravo nosi vso odgovornost za nastali položaj, imenovala prejšnja vlada Janeza Janše«,* in da *»je imela pri izbiri članov nadzornega sveta politična izkaznica prednost pred njihovo strokovnostjo«*.
- 59 Dne T+4 je v prostorih družbe C v Ljubljani potekala 3. izredna seja nadzornega sveta družbe. Iz zapisnika omenjene seje je razvidno, da je predsednik nadzornega sveta ostale člane seznanil z vsebino sestanka na ministrstvu in navedel domnevne besede vodje kabineta ministra, da *»naj bi bil poziv k odstopu politične narave in da ministrstvo želi v nadzornem svetu 'svoje' ljudi«*. Podpredsednik nadzornega sveta je na seji izpostavil, da je predlagal skupni sestanek ministra, nadzornega sveta in uprave družbe C ter medijev, kar pa se je po njegovih navedbah vodji kabineta ministra zdelo nesprejemljivo, saj naj bi bil *»to za njih političen škandal«*.
- 60 Nadzorni svet družbe C je po koncu razprave sprejel sklep, da *»je bila s strani vodje kabineta ministra grobo kršena zakonodaja in praksa korporativnega upravljanja«* in da bo nadzorni svet *»s sklepi pisno seznanil upravljavca kapitalske naložbe RS, SOD, in predsednico vlade«*. Po informacijah, ki jih ima komisija, nadzorni svet SOD-a in kabineta predsednice vlade o sklepih nato ni obvestil.
- 61 Pojasnila v zadevi je podal tudi SOD. Informacijo komisije, da se je eden članov vodstva SOD dne T+14 sestel s predsednikom nadzornega sveta družbe C, so potrdili in navedli, da je *»član vodstva ponovno poudaril, da je takšno ravnanje nedopustno in v nasprotju tako z dobro korporativno prakso kot tudi z relevantno zakonodajo«*. Kljub temu SOD v dopisu komisiji navaja, da *»je bila odločitev o odpoklicu članov nadzornega sveta družbe C posledica tehtnega in večmesečnega strokovnega razmisleka, med drugim je SOD od ministrstva prejel več pripomb glede slabe realizacije investicij, domnevnih nepravilnosti pri ustanovitvi hčerinske družbe in domnevnega kršenja koncesijske pogodbe«*.
- 62 Iz dokumentacije, ki jo je SOD priložil, je razvidno, da je bil SOD približno tri mesece pred dnevom T z dopisom ministra obveščen o pretekli realizaciji in dosežkih glede načrta izvajanja koncesije. V dopisu so zapisali, da *»se zavedajo, da vsega ni mogoče pripisati zgolj družbi C ter da so številne objektivne okoliščine, tudi na strani države, preprečevale izvedbo vseh zadanih nalog. Gotovo pa bi bilo marsikatero oviro mogoče odpraviti«*.
- 63 SOD je nadalje priložil tudi dokumente, ki izkazujejo korespondenco med ministrstvom in SOD na temo ustanovitve hčerinske družbe v lasti družbe C. Iz dopisa ministrstva SOD-u z dne T-14 je razvidno stališče

SOD-a, da družba C v primeru ustanovitve hčerinske družbe ni potrebovala predhodnega soglasja,⁶ čemur pa je ministrstvo nasprotovalo. Zapisali so, da *»stališču SOD, ..., iz več razlogov nikakor ni mogoče pritrčiti«*. SOD je na temo ustanovitve hčerinske družbe ministrstvu tudi zapisal, da je sicer *»Republika Slovenija v preteklosti od uprave družbe že večkrat zahtevala, da se posveti večjo pozornost drugim, komplementarnim dejavnostim, vse z namenom povečevanja prihodkov in posledično zniževanja tveganj unovčevanja poroštev«*.

64 SOD svoj dopis komisiji zaključuje z navedbo, da je *»Vlada RS s sklepom⁷ SOD naložila, naj prouči pristope k morebitni prodaji družbe in o tem pripravi gradivo za sejo Vlade RS, zato je v interesu SOD, da se vzpostavi dobro sodelovanje tako s člani nadzornega sveta kot tudi z ministrstvom, saj je sodelovanje vseh ključnih deležnikov v prodajnem postopku še posebej pomembno. SOD je na podlagi navedenih dejstev presodil, da sedanja struktura nadzornega sveta ni najbolj optimalna in je zato predlagala drugačno strukturo članov«*.

65 Komisija je pridobila tudi dokument SOD-a z dne T+27, v katerem SOD *»zahteva, da uprava družbe čim prej skliče skupščino«*, na kateri je kot tretja točka dnevnega reda predlagan odpoklic članov nadzornega sveta, predstavnikov kapitala, in imenovanje novih članov. SOD odpoklic obrazloži takole: *»Za odpoklic članov nadzornega sveta, ki jih je izvolila skupščina, zakon ne navaja razlogov, zaradi katerih je odpoklic dopusten pred potekom mandata, in odločitev o odpoklicu je prepuščena delničarjem, ki lahko na skupščini odpokličejo tako izvoljene člane nadzornega sveta«*.

66 SDH kot naslednik SOD še vedno trdi, da je bil postopek potekal transparentno in da se je formalno začel odvijati že dne T-12, in sicer z zahtevo o začetku postopka nominacije članov nadzornega sveta družbe C.

67 Komisija ugotavlja, da je **postopek poskusa zamenjave članov nadzornega sveta družbe C potekal v nasprotju s pričakovano integriteto odgovornih oseb, kot jo določa tretja točka 4. člena ZIntPK, netransparentno in z bremenom poskusov nedovoljenih vplivov v korporativno upravljanje družbe v lasti Republike Slovenije.**

68 Dne T se je na ministrstvu odvijal sestanek med vodjo kabineta ministra ter predsednikom in podpredsednikom nadzornega sveta družbe C. Medtem ko sta sestanek predstavnika nadzornikov in nato tudi ostali nadzorniki razumeli kot nedovoljen pritisk politike z zahtevo po odstopu, pa vodja kabineta zapiše, da so navedbe predstavnikov nadzornega sveta njuni *»pristranski osebni oceni«*, in v dopisu SOD poudari, da je šlo za neformalni sestanek. Ne glede na to vodja kabineta ministra v dopisu SOD ne zanika, da je na sestanku izrazil pričakovanje po odstopu, zapiše celo, da je nadzorni svet imenovala prejšnja vlada Janeza Janše na podlagi *»politične izkaznice«*, kar sum politične motivacije še okrepi. Ob tem tudi SOD navede, da *»sedanja struktura nadzornega sveta ni najbolj optimalna«* ter da je z njihovega vidika potrebno *»dobro sodelovanje tako z ministrstvom kot s člani nadzornega sveta«*. Interes po zamenjavi članov nadzornega sveta je torej (bil) tako na SOD kot na ministrstvu, ob poudarjeni kompatibilnosti nadzornega sveta, upravljavca in ministrstva (politike).

⁶ Po razlagi ministrstva bi namreč morala družba C pred ustanovitvijo hčerinske družbe za soglasje zaprositi vlado.

⁷ Približno pol leta pred dnevom T.

- 69 Pri tem je pomembno, da je ves postopek (poskusa) menjave potekal povsem netransparentno. Začel se je s pozivom k nominaciji novih članov nadzornega sveta, ki seveda v ničemer ne spreminja razlage kasnejših dogodkov. Sledil je sestanek, katerega neformalnost vodi kabineta ministra po njegovem mnenju daje celo opravičilo za zahteve po odstopu nadzornikov, nato pa je SOD izdal še zahtevo po sklicu skupščine družbe C, pri čemer odpoklica dosedanjih članov nadzornega sveta SOD sploh ni utemeljil.
- 70 Kljub večkratnim sporočilom in predlogom komisije, da upravljavci državnega (javnega) premoženja svoja ravnanja jasno in pregledno utemeljijo, SOD odpoklic še vedno utemelji zgolj s splošno zakonsko diktirano ZGD-1, da je *»odločitev o odpoklicu prepuščena delničarjem«*. Z vidika odgovornosti, ki jo imajo upravljavci, ter omejevanja tveganj korupcije, nasprotja interesov in drugih institutov ZIntPK, je takšno ravnanje nezadostno in neprimerno. Komisija je namreč mnenja, da morajo odločevalci in upravljavci javnega premoženja, torej tudi SDH, svoje odločitve utemeljiti ter s tem vnaprej izključiti kakršne koli sume nedovoljenih in neetičnih ravnanj, zato komisija izpostavlja in tudi pozdravlja namero SDH, da bo *»v prihodnje z namenom obvladovanja tveganj kakršnih koli sumov nedovoljenih in neetičnih dejanj volilne predloge opremil z ustrežno utemeljitvijo imenovanja oziroma odpoklica določenega član v nadzornem svetu«*.
- 71 Ker v preteklosti te prakse ni bilo, je SOD moral v postopku pri komisiji večkrat utemeljevati potrebo po zamenjavi nadzornikov družbe C. Pri tem se je skliceval na opozorila in argumente ministrstva glede spornega in neuspešnega upravljanja družbe, s katerimi se sam v preteklosti ni nujno strinjal. Tako SOD ni bil enakega mnenja kot ministrstvo glede potrebe po soglasju Vlade RS glede ustanovitve odvisne družbe; v nasprotju z ministrstvom so na SOD menili, da soglasje ni potrebno. Še več, SOD je ministrstvu *»očital«* celo, da je Republika Slovenija v preteklosti sama zahtevala posvečanje pozornosti družbe C tudi drugim dejavnostim. Glede poslovnih rezultatov, ki naj bi bili eden ključnih razlogov za odpoklic nadzornikov, pa je minister v dopisu SOD celo zapisal, da razlogi za relativno slabe rezultate niso zgolj na družbi C, temveč da so za to obstajale *»številne objektivne okoliščine«*.

D. PRIPOROČILO KOMISIJE

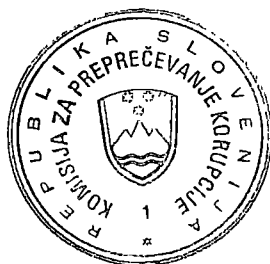
- 72 Komisija torej ugotavlja, da so v preteklosti postopki imenovanj in razrešitev članov nadzornih svetov in uprav družb pod prevladujočim vplivom države v večini primerov sicer potekali v skladu s (pomanjkljivo) zakonodajo, a so bili hkrati velikokrat povsem nesprejemljivi z vidika transparentnosti, etičnih standardov in omejevanja tveganj za nasprotje interesov, kot ga določa 12. točka 4. člena ZIntPK. Zato komisija priporoča, da je treba v vseh postopkih imenovanj in razrešitev članov nadzornih svetov in uprav družb pod prevladujočim vplivom države **(1) povečati transparentnost vseh faz postopka, (2) dosledno upoštevati določbe o izogibanju nastanka okoliščin nasprotja interesov ter (3) določiti dodatne oziroma posebne pogoje za imenovanja na tako pomembne funkcije kot so članstva v nadzornih svetih in upravah navedenih družb.**
- 73 Poudarjamo tudi, da morajo visoki standardi glede razkritij ter usposobljenosti in splošne primernosti članov nadzornih svetov in uprav družb pod prevladujočim vplivom države postati cilj, ne pa vnaprej pripravljen izgovor, da bo zaradi visokih merih zmanjkalo "kompetentnih" posameznikov, prav tako pa morajo imeti visoki etični standardi in standardi transparentnosti v vseh fazah izbirnega postopka absolutno prednost pred hitro izbiro. Pristojni organi naj tudi proaktivno sodelujejo v postopkih ugotavljanja

morebitnih nepravilnosti, ne pa da ščitijo tiste, ki so jih postavili, ter s tem prikrivajo tudi lastno neodgovornost ali nesposobnost.

E. ZAKLJUČEK

- 74 Komisija je v opisanih postopkih ugotovila, da stanje na področju korporativnega upravljanja gospodarskih družb pod prevladujočim vplivom države ni zadovoljivo. S sprejemom ZSDH-1, ki v petem poglavju ureja tudi vrsto vprašanj, povezanih s krepitvijo integritete, transparentnosti in skladnosti poslovanja na področju upravljanja kapitalskih naložb, so se stvari sicer obrnile v pravo smer, vendar pa bo šele uresničevanje zakona pokazalo, ali so imeli deležniki odkrit in resničen interes za ureditev področja in ali niso zakonske določbe znova zapisane tako, da se v njih išče praznina z namenom izogibanja jasnim in transparentnim postopkom. Komisija je v preteklosti podala že več pripomb, predlogov in priporočil, sodelovala je tudi pri zasnovi rešitev petega poglavja ZSDH-1. S tem sistemskim načelnim mnenjem na nekatere probleme opozarja vnovič, nekatere rešitve zadnjega časa tudi pozdravlja.
- 75 Komisija še enkrat poudarja, da je njene predloge mogoče uresničiti znotraj obstoječega zakonodajnega okvira. Nemalokrat je slišati izgovor, češ da bi določeni predlogi zahtevali spremembo enega ali celo vrste zakonov, vendar pa obstaja dejstvo, da za transparentnost in integriteto ni potrebno spreminjati zakonodaje. Zadostuje že da deležniki svoje odločitve utemeljijo ter pri odločanju upoštevajo visoke (nenapisane) etične in moralne standarde.
- 76 Postopki, ki jih je komisija na temo imenovanj in razrešitev članov uprav in nadzornih svetov družb pod prevladujočim vplivom države obravnavala v zadnjem času, so pokazali, da ne gre za osameljene primere, temveč da so podobna ravnanja kot smo jih opisali v tem dokumentu, prisotna velikokrat. Problem je sistemske narave, zato je k njemu treba tako tudi pristopiti. Mnenja in priporočila komisije je zato treba razumeti kot enega prvih korakov v tej smeri in kot pomoč pri (nujno potrebnih) spremembah, če se kot družba želimo otresti zdaj že splošno uporabljene "krize etike in morale".

Senat Komisije za preprečevanje korupcije je pričujoče sistemsko načelno mnenje sprejel na seji dne 16.9.2014 v sestavi Boris Štefanec (predsednik), dr. Igor Lamberger (namestnik predsednika) in Alma Sedlar (namestnica predsednika). Odločitev je bila sprejeta soglasno.

Boris Štefanec
PRESEDNIK